

A MAGYAR KIRÁLYI FÖLDMÍVELÉSÜGYI MINISZTERIUM KIADÁSA

RÁDIÓS GAZDASÁGI ELŐADÁSOK

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG:

ELNÖK: MAYER KÁROLY DR.
HELYETTES ELNÖK: BUDAY BARNA

TAGOK:

MARSCHALL FERENC DR. SZTANKOVICS JÁNOS
NÉMETH JENŐ WELLMANN OSZKÁR DR.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

CZVETKOVITS FERENC DR.

SEGÉDSZERKESZTŐ:

SUHAYDA TIBOR

SZERKESZTŐSÉG:

BUDAPEST, V., KOSSUTH LAJOS TÉR 11. SZ., II. 202.

III. ÉVFOLYAM

A. SZOROZAT

36. SZÁM

OLVASD EL, ŐRIZD MEG ÉS GYŰJTSZ KÖNYVTÁRBA!

Hogyan lehet a kisgazdákat meggyőzni
a gazdasági szakképzettség fontosságáról

írta:

Éltető József

mezőgazdasági szakiskolai igazgató

A „RÁDIÓS GAZDASÁGI ELŐADÁSOK”

1929. évi I. és II. félévek A. és B. sorozata csiinos kötésben darabonként 2 pengőért kapható
a magy. kir. Földmívelésügyi Minisztérium könyvtárában
Budapest, V. ker., Kossuth Lajos tér II. szám, földszint

Azok a fenti előadásorozatokot számonként összegyűjtötték, egész váson

BEKÖTÉSI TÁBLÁKAT

rendelhetnek 80 fillérért, postán keresztköttéssel 1 pengőért

a „Patria” Irodalmi Vállalat és Nyomda R.-T.-nál, Budapest, IX., Üllői-út 25.

Hogyan lehet a kisgazdákat meggyőzni a gazdasági szakképzettség fontosságáról.

írta: **Éltető József** mezőgazdasági szakiskolai igazgató.

Bálint Mihály tömösi gazdának 45 hold földje és három gyermeke volt. A legidősebb, Ferenc, 20 éves, a legfiatalabb, Miska, 15 éves és közöttük egy férjhezadó leány, Anna.

Egy kiszállásom alkalmával ismerkedtem meg Bálint Mihállyal. Minthogy sűrűn egymásután többször is volt Tömösdön dolgom, később a családjával is. Értelmes, barna arcú, zömök, kemény magyar volt Bálint Mihály. Figyelmem egy gazdasági előadás kapcsán terelődött rá. Előadásom végén — szokás szerint — felkértem hallgatóimat, mondják el olyan gazdasági bajaikat, mellyel szemben tanácstalanul állnak. Ekkor felállt Bálint gazda és előadta, hogy milyen bajokkal küzd a község és saját gazdaságában is milyen hibákon nem bír segíteni.

Hangja mélyen zúgott elő széles mellkasából. Egyszerűen, símán folyt a szó ajkáról. A magyar nyelvet ritkán hallottam ily szépen beszélni. Panaszai és kérdései megfontoltak, higgadtak voltak. Felszólalásán érzett a mély értelem, mely beszéde mögött honol, de egyszersmind az iskolázatlanság is, mellyel egészen egyszerű gazdasági jelenségeket elbírál.

Később, amikor már családját is megismertem, tanácsoltam Bálint gazdának, írassa be idősebb fiát, Ferencet, mihozzánk, a mezőgazdasági szakiskolába (akkor még földművesiskola).

De csak elámultam, amikor ez az értelmes ember azt felelte rá, hogy ugyan, minek á', könyvből úgy sem lehet a gazdálkodást megtanulni. Ő majd bevezeti fiát a gazdálkodás mesterségébe.

Ismertem a falu kezdetleges gazdálkodási módját és Bálint Mihályét is, nem sok jót vártam tehát „a mesterségbe való bevezetéstől“.

Más alkalommal újból szóba hoztam a dolgot, de a gazd' uram még mindig ellenszegült.

— Megleszünk anélkül is — mondta. A birtokot majd háromfelé osztom. Mindeniknek lesz annyi, amennyiből megélhet.

Láttam, hogy rábeszélésem teljesen hiábavaló, mert a szakiskola elvégzését csak olyanok számára tartja üdvösnek, akiknek semmijük sincs és bizonyítványuk segítségével akarnak kenyérhez, állásba jutni.

Tudtam, miből fakad a csökönysége. Abból, hogy sejtelve sincs róla, miféle tanulnivalók is lehetnek a gazdálkodásról. Ő maga a földben gyökerezett, azzal teljesen össze volt nőve és hallotta annak még a szíve dobbanását is. Azt hitte tehát, hogy a földet és vetést nála jobban senki

nem ismerheti. De én tudtam, hogy nem doktora, hanem kedvese a földnek, aki a szívverés hibáit nem veszi észre s azon segíteni sem bír.

Fia, Ferenc, szép szál legény volt, apjára hasonló értelmes arccal. Némi hajlamot fölfedeztem benne a szakiskolába való beiratkozásra, de, mint szigorúan nevelt gyermek, nem mert atyja ellen beszélni.

Ekkor arra határoztam magam, hogy meghívom Bálint Mihály uramat egy napra magamhoz, a szakiskolába. Másnapra nem volt semmi fontosabb dolga s így ráállt, hogy mindjárt este velem jön.

Az volt a tervem, hogy a szakiskola tanulóinak egy egész napi munkáján és tanulásán végig vezetem az én barátomat, mert gondoltam, így látja meg legjobban, milyen nagy a mezőgazdasági tudomány s mennyi tanulnivaló van belőle.

Vacsora után nemsokára lefektettem Bálint uramat s megmondtam neki, hogy másnap korán felkelünk.

Reggel 3 órákor bekopogtattam hozzá. Mély álomban volt még, mert az idegen helyen nehezen aludt el. Ébresztésemre talpra ugrott, ruhát vett magára és jött velem. Ily korán csak az állatok körül van munka, oda vittem tehát és pedig először a tehénistállóba. A tanulók közül hárman, akik erre a hétre ide voltak beosztva, továbbá a tehénesek, már megkezdték a dolgukat.

— Mit tudnak ily korán itt csinálni? — kérdezte Mihály gazda, hisz' annak a jószágoknak ilyenkor még pihenni kell.

— Dehogyan is kell — mondom. Inkább éhes ilyenkor már a jószág. Várja az etetést, meg az éjjel rátapadt piszok letisztítását, sőt jól esik neki az istálló szellőztetése is.

— Hát minálunk pedig ilyenkor még magunk is pihenünk, meg a jószágot sem zavarjuk. Ráér az etetés négy óra után is, a takarítás pedig semeddig sem tart. Nem értem, miért kell a szakiskolánál ily korán kezdeni a munkát.

— Figyelje csak meg, gazd' uram — biztattam vendégemet — mennyi dolog van itt s akkor látni fogja, hogy későbbben nem kezdetünk. Meg aztán — folytattam — a sertéseket mi is csak később zavarjuk fel, sőt a lovaknál sem szükséges ennyire korán kezdeni. Igen ám, de ezeknek az állatoknak teljesebb a fogazatuk, a gyomruk meg egyszerűbb összetételű. A szarvasmarha ellenben kérődző állat, lassabban kerül oltógyomrába a takarmány, mint a többi állatnál s így etetését célszerű korábban kezdeni.

Egyet-kettőt fordultunk az istállóban, melyben ekkor az éjjeli nehéz szagnak már alig volt nyoma, mert a kitért ablakokon és ajtókon át a levegő kicserélődött.

Mihály gazda elnézte, hogy mennyit tesznek-vesznek ott az emberek. Náluk — úgy látszik — sokkal egyszerűbben megy minden. Egyszer csak megszólalt.

— Hát aztán mi hasznuk van ebből a korai és sok munkából? Nem fizeti azt vissza a tehén!

— Dehogyan nem — feleltem —, majd meglátja mindjárt, ha megkezdjük a fejést.

Csakugyan, a fejtőgulyások egyszerre eltűntek, majd nemsokára hófehér kötényben és sapkával jöttek elő. Mindeniken felkötött fejőszék, kezében fejőszájtar. Ekkor már minden tehén farka és tőgye tisztára volt mosva.

A fejés alatt Bálint Mihály már kezdett engedni tagadásából, mert saját szemével győződött meg róla, hogy egy-egy tehén több tejet ad itt egy fejésre, mint nála 2, 3, sőt 4 fejésre. Csak még aziránt volt aggodalma, hogy igen sokba kerül ez a sok tej.

Ekkor számadatokat tártam eléje, melyek pontosan bizonyították, hogy nálunk éppen a jobb etetés és erős abrakolás következtében a jó tejelő tehének teje félannyiba sem kerül, mint nála a gyengén etetett és okszerűtlenül abrakolt tehének teje.

— Hát ebben bizony előbbre van a szakiskola, mint mink — ismerte be végre Mihály gazda.

— De most már kezdődik a sertésólban is a munka, menjünk oda. Elindultunk.

— Milyen fajta sertés van itt? — kérdezi útközben.

— Csak egyszerű szőke mangalica — feleltem. A jövő héten akarom megkezdeni a malacok elválasztását.

Amint oda érünk, látjuk, hogy az ide beosztott tanuló erősen sürgölődik a takarmány előkészítése és kiosztása körül. A sertésól tisztasága és egyszerű, de praktikus beosztása láthatólag meglepi vendégemet. Benézünk az egyes rekeszekbe és csak ekkor ámul el igazán. A kocák mind jó húsban vannak s alattuk 8—9, sőt 10, szépen fejlett, hatalmas malac.

— Ezt még jobban csodálom, mint a teheneket, — mondja. Nálunk a malac sokkal kevesebb, csak 5—6 darab egy-egy koca alatt és az is hitványabb ennél. A kocák meg ilyenkorra már olyan soványak, mint az agarak.

Elmagyaráztam, hogyan tartjuk mi a kocákat és hogy ilyen tartás mellett az évenként kétszeri fiaztatás semmi kárt sem tesz bennük.

Végignézzük az etetést, majd átlépünk a mellette lévő baromfiólba. Nagyon néz Bálint Mihály.

— Hát érdemes az aprójószágért ilyen berendezést készíteni? — kérdi megütközve.

Megmutatom neki a tojásjegyzéket, melyből kitűnik, hogy az elmúlt hónapban például egy sem volt a tyúkok között, amely 20 tojásnál kevesebbet tojt volna, de voltak 24—26 tojást adók is. Az évi átlagos tojáshozam pedig 150. Ezt persze csak megfelelő takarmányozással és az itt lévő berendezéssel érhetjük el, amely hozzásegít a tenyésztés okszerű kiválasztásához.

Még néhány adatot soroltam fel és szembeállítottam a miénkhez hasonló baromfi-tenyésztés jövedelmezőségét az egyszerű falusi baromfi-tenyésztés jövedelmezőségével s ezután kiléptünk az épületből. A nap már jó magasan járt.

— Sietnünk kell — mondom —, hogy még rendbe telessük magunkat és megreggelizzünk, mert aztán kezdődik a tanítás.

Ezzel elindultunk fölfelé. Útközben Mihály gazda nem szólt, csak eltűnődött magában. Egyszer mégis csak megszólalt.

— Azon gondolkodom, hogy mindaz, amit láttam, mennyire különbözik attól, ami otthon van, pedig minden így lehetne minálunk is. Miért csináljuk mi mégis másként, ha ez a jobb?!...

— Majd megkapja a feleletet a tanítási órákon — mondom —, csak várjunk mindennek a sorára.

Félnyolckor csemetés jelezte a reggelizés idejét. Bálint Mihály uramat a tanulók magyaros bútorral berendezett ebédlőjébe invitáltam, hol a reggelit a tanulókkal együtt költöttük el. Egy nagy csupor friss forralt tej és jó darab fehér, friss kenyér volt a reggelink mindnyájunknak. Az ifjúság csöndes, rendes, illedelmes viselkedése igen jó benyomást gyakorolt vendégemre.

Nyolctól kilencig az első évfolyamnak számtanórája volt. Ide néztünk be előbb. Egymásután peregték a gyakorlati kérdések és feleletek. Legtöbb feladatot fejből kellett megoldani a tanulóknak, de voltak nehezebb kérdések is, melyeket a táblánál végeztek el.

— Ez igen — mondta Mihály gazda, midőn félkilenckor elhagytuk a tantermet, mert a másik félórát a másodéveseknél akartam vele eltölteni —, ez helyes, mert bizony mi odahaza ebben vagyunk leggyengébbek.

A másodévesek tanterme üres volt, mert földméréstani gyakorlatot végeztek a tanulók. Kimentünk tehát mi is a majorudvarba, hol a kijelölt területeket mérték fel. A különböző alakú földdarabok felmérését és területének kiszámítását a már begyakorolt tanulók gyorsan és pontosan oldották meg.

Kilencről tíz óráig az első éven növénytermesztéstani órát tartottam. Én keveset beszéltem. Engedtem, hogy a tanulók mondják el mindazt, amit eddig már tanultak. Hadd lássa Bálint Mihály, hogy mi a különbség a tanult és a tanulatlan gazda között. Úgy láttam, mintha kissé szégyenkezett volna, hogy ezek az ifjú emberek mennyivel többet tudnak, mint ő.

A második félórában átvittem a másik tanterembe. Itt állattenyésztési órát tartott egyik tanár és éppen a csikónevelésről volt szó. Meglátszott Bálint gazdán, hogy magyar ember, mert ez nagyon érdekelte. Úgy annyira, hogy megkért, engedjem meg, hogy néhány kérdést ő is feltehesen. Természetesen megengedtem. Kérdéseim láttam, hogy ehhez ért legjobban. A kapott feleletek annyira kielégítették, hogy az óra végén buzdító beszédet intézett a tanulókhöz.

Örültem neki, mert láttam, hogy kezd belémelegedni az itteni életbe.

Tíz órától tizenegyig az elsőéveseknél fatenyésztési órát, a másodéveseknél gazdasági berendezéstani órát hallgattunk végig. Az utóbbi órán éppen üzemtervkészítési gyakorlat folyt. Ez abból áll, hogy a már előbb tanult gazdasági berendezéstani és becsléstani alapismeretek szerint minden tanuló egy általa legjobban ismert kiscsásznak (leginkább szülei gazdaságának) üzemtervét készíti el, vagyis leírja a gazdaságot, térképet készít róla, megszervezi a növénytermelését (vetésforgóját), állattenyésztését, trágyázási rendszerét, beállítja a szükséges kézimunkaerőt, felszereli épületekkel, gépekkel, eszközökkel, azután kiszámítja a várható bevételeket, előirányozza a kiadásokat s a végén kiszámítja a tiszta jövedelmet. Egyik tanulóval felolvastattam dolgozatának legutóbb készített részét s ezt azután elbíráltam.

Vendégemnek gyökeret vert a lába. Láttam rajta a nagy érdeklődést s ezért csemetés után még vagy tíz percig bentmaradtunk, pedig a következő óra esendes tanulásra volt szánva.

Délután a tanulók csoportonként különféle munkához voltak beosztva.

Amint lemegyünk a majorba, látjuk, hogy egyik csoport a vetőgép körül dolgozik.

— Mit csinálnak? — kérdem, hogy vendégem a felvilágosítást a tanulóktól kapja meg.

— A vetőgépet állítjuk be tengerivetéshez, jelentette egyik tanuló. Persze ott állt mellette a gazdasági tanár is, akinek a felügyelete és utasítása mellett a beállítás történt.

— Ha a beállítással végeztünk, megyünk tengerit vetni — folytatta a tanuló.

Bálint uram nagyon érdeklődött a munka iránt, mert — amint megjegyezte — náluk még csak egy-két gazdának van ilyen gépe s az sem tud vele rendesen vetni, különösen kapást.

Elmondattam a tanulóval a vetőgép-beállítás menetét, amit Bálint gazda szépen meg is köszönt. Ekkor tovább mentünk.

A faiskolába értünk. Itt a tanulók két csoportban dolgoztak. Egyik csoport az alanycsemetéket tisztogatta, hogy az őszi beoltáshoz síma héjat nyerjünk, a másik csoport egy pihenő faiskolai táblán palántázást végzett. A tanulók itt is szakszerű magyarázatát adták munkájuknak.

Tovább indultunk, ki a tengerivetéshez. A beállított vetőgéppel kifelé haladó tanulók utolértek s így végignéztük a vetés megkezdését. A tábla eleje a vetésre már elő volt készítve, a túlsó végén még dolgozott néhány fogat.

— Úgy látom, hogy ez a tábla most, a vetés előtt, sem megtrágyázva, sem megszántva nem lett — mondta Bálint uram, a gazda szigorú hangján.

— Jól mondja, Mihály gazda — feleltem —, mert ennek trágyázása is és szántása is az ősszel történt. A telünk igen kedvező volt, a talaj jól megporhanyult, kora tavasszal idejében oldalaztunk, azóta is többször fogasoltunk s így a szántást mellőzhetjük. Ezzel nagyon sok nedvességet takarítunk meg, amely a szántás következtében elpárologna. Így a tengeri még szárazság esetén is kikél és jól fejlődik.

Tamáskodott a beszédemben, midőn azonban elmondtam, hogy ezen a gyenge minőségű talajon hány métermázsa tengeritermésünk szokott lenni, elhitte, hogy mégis csak nekem lehet igazam.

A vetés megkezdését végignéztük és örömmel látta Bálint uram, hogy az ő rangjabeli gyerekek mily ügyesen szolgálják ki a gépet és mily gyönyörű egyenes sort vetnek vele.

Innen aztán tovább mentünk. Utunk a szakiskola gazdaságának gabona- és takarmányvetései mellett vezetett el. Ütközben ráértem a helyes vetésforgó lényegét megmagyarázni. Ráműtattam a Bálint uramék falujában szokásos vetésváltás hibáira s elmondtam, hányféle előnye van annak a vetésforgónak, melyben 1. kapás, 2. tavaszi gabona, 3. takarmány, 4. őszi gabona követi egymást. Gyönyörűen fejlődő vetéseink, melyek a vidék többi vetéseit minőségben felülmúlták, élő bizonyosságot tettek szavam mellett.

Így lassan a répatáblára értünk, melyen néhány tanuló szintén dolgozott. A cukorrépa sarabolása folyt. Egyik tanuló — a felügyelő — előlépett és jelentést tett, hogy hány tanuló dolgozik. Kikérdeztük a munka céljáról és kivitelének helyes módjáról s aztán visszamentünk.

A major mellett feltűnt Bálint uramnak egynéhány száz négyszögöles bekerített terület, mely apró parcellákra volt osztva.

— Mi ez ? — kérdezi.

— Ez a növénykertünk — feleltem és nyomban bevezettem.

— Látja, magyaráztam, itt van mindjárt az elején 24 kis parcella, mindenik egy négyszögméteres és más-más növényvel van bevetve, mégpedig olyanokkal, melyeket a rétek és legelők növényzetében legszívesebben látunk. Vagyis ez a füveskertünk, aminek minden községben lenni kellene. Gyönyörűséggel szemlélte a fejlődésben lévő különböző növényeket, miközben elmondtam, hogyan lehetne náluk is ilyent létesíteni.

Ezután tovább vezettem a növénykerten, amely magában foglal minden Magyarországon természetből növényt és ezenkívül be van itt állítva a nyomásos gazdaságtól kezdve mindenféle vetésforgó és különféle műtrágyázási kísérlet.

— A gazdaságunk *üzem* — mondtam —, ott nem mutathatunk be mindenféle növényt és kísérleteket is csak üzemileg megengedett mértékben végezhetünk, ellenben itt, a növénykertben a legtágabb keretek állnak rendelkezésünkre, miáltal ez ránk is, de a tanulóifjúságra is rendkívül tanulságossá válik. Az itt lévő sok parcellát felosztottuk a tanulók között, akik kötelesek azon minden munkát elvégezni. Így naponta bejárnak ide s alkalmuk van a különböző növények, valamint az itt folyó munkák és kísérletek eredményeinek megismerésére.

Amikor a növénykertből kijöttünk, megihletődve mondta, hogy négyszem között szeretne velem beszélni. Az irodámba vezettem.

— Tudom, hogy itt még sok nézni és hallgatni való lenne, de engem már az eddigiék is teljesen meggyőztek — kezdte mondani-valóját. Én, mint egyszerű falusi ember, alig olvastam gazdasági könyvet, így aztán nem is sejtettem, hogy a gazdálkodás ilyen szép tudomány. Ma láttam meg először életemben, hogy a mi egyszerű foglalkozásunk a mindenható Isten által a Földre lehelt természeti erőknél az emberiség boldogulására irányuló kihasználása. Amit mi eddig ösztönösen csináltunk, nem volt más, minthogy túrtuk a földet, mint a vakondok és betakarítottuk a terményt, mint az ürge, holott a tudomány már olyan dolgokat talált fel, melyeknek segítségével úgy a földművelés, mint az állattenyésztés az emberhez méltóbb foglalkozássá vált s a zsebet is az eddiginél jobban tölti.

— Örülök — válaszoltam —, hogy a munkánkba való bepillantás ily igaz, mély nyomokat szántott lelkében, pedig hát még nagyon is keveset mutattam eddig. Tantárgyainkból csak hatot hallgattunk meg, hátra van belőlük még tizenhat. A külső gazdaságot is, duzzadó vetéseivel, csak kis részében láttuk.

— Nekem ennyi is teljesen elég volt — felelte — s attól tartok, ha most egyszerre többet látnék és hallanék, minden összezavarodna előttem. Különben jövők én még errefelé, mert most már én kérem, hogy Feri fiamat felvenni tessék.

Úgy is lett. Bálint Ferenc a következő tanévben felvételért fagyamodott és szakiskolánkat szépen el is végezte. Szorgalmas, derék ifjú volt Ferenc. Atyjától, úgy látszik, örökölte a szép, folyamatos beszédmódot s részben ennek volt tulajdonítható, hogy másodéves tanuló korában társai megválasztották az ifjúsági gazdakör (önképzőkör) elnökévé. Ebben a tisztségében olyan szép működést fejtett ki, hogy az a tanári kar előtt örökké emlékezetes marad. A záróvizsga végén pedig,

midőn a tanári testülettől és első évfolyamos társaitól a másodévesek nevében búcsút vett, mindnyájunknak könny szökött a szemébe, mert láttuk, hogy tudásban, erkölcsösségben megerősödött, boldog ifjakat bocsátunk szárnyra.

Bálint Ferenc ekkor hazament, magával vivén bizonyítványát, amely őt kitűnő gazdának minősítette.

Néhány hónap mulva meglátogattam őket. Elbeszélgettünk mindenféléről, de láttam, hogy apa és fia közt valami nincs rendben. Mikor egyszer négyszem közt maradtam a fiúval, hirtelen elpanaszolta, hogy az apja semmibe sem engedi beleszólni, gazdálkodási rendszerük teljesen a régi maradt.

— Bálint gazda féltékeny lett a fiára — gondoltam —, fél tőle, mit szól majd a falu szája, ha a fia egész más gazdálkodást kezd, mint amilyent ő és a gazdatársai űznek. Türelemre intettem a fiút.

A tél folyamán hallottam, hogy Bálint Mihályt baleset érte. Szánon igyekezett a város felé, a hófűvások úton beleesett egy mély árokba, egyik lábát eltörte, a másikon meg erős zúzódásokat szenvedett. Nem-sokára dolgom volt a városban s minthogy tudtam, hogy Mihály gazda a kórházban fekszik, meglátogattam. Az orvossal is beszéltem, aki elmondta, hogy betegének nagyon komplikált sebe volt s a gyógyulás hosszú ideig fog tartani.

— Olyan ép lesz utána a lába — mondotta —, amilyen eddig volt.

Csak ősszel kerültem ismét Tömösdre és persze az első utam Bálintékhoz vitt. Ferencet nem találtam otthon, kint volt a gazdaságban, az öreg azonban ott ült a tornácon.

— Na — aszondja —, ez a gyerek, amíg én beteg voltam, magához ragadta a gazdaság vezetését úgy, hogy mikor hazajöttem, nekem semmi dolgom se volt. De mindenki azt mondja, nagyon jól csinálja, sőt a legtöbben utánozzák is a munkáit. Hát én csak hagyom, hadd mutassa meg mit tud.

Őt év mult el azóta. Tömösd határa, amely azelőtt szétszórt, dirib-darab parcellákból állt, ma tagosítva van. A falu gazdái ügyes, célszerű kis vetésforgókat állítottak be. A rétet, legelőt rendbeszedték. Az állattenyésztést megnagyobbították és megjavították. Érdeklődtem a község-házán az adók befolyása iránt, azt mondták, hogy adóhátralék alig van, ami legbiztosabb jele a jómódnak.

A Bálinték Annája is férjhez ment azóta, a törzsvagyon mégis érintetlen maradt. Vettek neki más földeket, állatot meg annyit tudtak adni, amennyi csak kellett.

Most kisebbik fiuk, Miska, a tanítványunk.

Előadásom végére értem.

Még csak arra kívánom Tisztelt Hallgatóim szíves figyelmét felhívni, hogy Bálint Mihályhoz hasonló sok-sok olyan derék gazdatársunk van, aki nem érzi át eléggé az alapos gazdasági szakképzettségnek — különösen a mai nehéz körülmények közötti — roppant fontosságát, mert nem ismeri közelebbről a gazdasági szakiskolák áldásos működését.

Felkérem őket, kövessék Bálint Mihály gazdatársunk példáját, látogassanak el személyes tapasztalatok szerzése céljából a legközelebbi mezőgazdasági szakiskolába vagy téli gazdasági iskolába, ahol szeretettel várjuk és igaz örömmel fogadjuk őket.